

Список використаної літератури

1. Виленский В. Я. Технологии профессионально-ориентированного обучения в высшей школе: учебное пособие / [В. Я. Виленский, П. И. Образцов, А. И. Уман]; под ред. В. А. Сластенина. — М.: Пед. об-во России, 2005. — 192 с.
2. Загвязинский В. И. Теория обучения: современная интерпретация: учеб. пособие / В. И. Загвязинский. — М.: Изд. центр «Академия», 2001. — 92 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г. Кремень. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — С. 338 — 340.
4. Волкова П. Педагогіка: посіб. / П. Волкова. — К.: Академія, 2001. — С. 403. ♣
5. Смирнов С. И. Технологии в образовании / С. И. Смирнов // Высшее образование в России. — 1999. — № 1.
6. Савельев А. Я. Технологии обучения и их роль в реформе высшего образования / А. Я. Савельев // Высшее образование в России. — 1994. — № 2. — С. 36.
7. Захарова І. Г. Інформаційні технології в освіті: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / І. Г. Захарова. — М.: Академія, 2003. — 192 с.
8. Інновації у вищій школі: проблеми, досвід, перспективи: монографія; за ред. П. Ю. Сауха. — Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. — 444 с.

ДОСВІД СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МОДЕЛІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРАХ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Іваницька О.С., Рибалов О.В., Іваницький І.О.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім.І.Я. Горбачевського МОЗ України», м. Тернопіль

Автори пов'язують підвищення ефективності підготовки медичних кадрів з утвердженням освітньої моделі, яка ґрунтується на творчій співпраці викладача та студента і дозволяє повною мірою розкрити здібності й таланти майбутнього фахівця.

Ключові слова: інноваційна освіта, інтерактивні методи навчання.

Модернізація вітчизняної освіти відповідно до вимог часу і світових стандартів, перетворення її на інноваційну стає першочерговим завданням і вищої медичної школи. Її мета - значне підвищення якості освітньої діяльності за рахунок найповнішого розкриття та розвитку інтелектуально-особистісного та духовного потенціалу кожного студента [5].

Сучасна практика з очевидністю доводить той факт, що однією з головних перешкод на шляху до ефективного оволодіння знаннями студентами є їх пасивне навчання. Тому нагальним завданням кожного викладача вищої медичної школи має стати впровадження таких методів навчання, які б розширювали простір для виявлення пізнавальної активності студентів. Це не лише дозволить майбутньому фахівцю засвоїти необхідний обсяг знань, а й забезпечить тісний зв'язок теорії з практикою, сформує широкий науковий кругозір та нестандартний стиль мислення, створить атмосферу співробітництва і розвитку навичок професійного спілкування. Саме в цьому і полягає сутність переходу від традиційних форм навчання до інноваційних [2].

Формування спеціалістів на кафедрах стоматологічного профілю, що охоплює їх професійно-теоретичну, професійно-практичну підготовку, особистісний розвиток, відбувається завдяки використанню різних форм аудиторної та позааудиторної роботи. Хоча і в сучасних умовах основними формами навчального процесу продовжують залишатися лекції та практичні заняття, але невпинне зростання обсягу навчального матеріалу та брак навчального часу вимагають при їх проведенні активного впровадження новітніх технологій.

Уже не виникають сумніви щодо того, що мультимедійні презентації мають стати неодмінним супроводом будь-якої лекції чи практичного заняття [4]. Включення до презентації завдань, тестів, питань різних рівнів складності дозволяє здійснювати якісний контроль знань. Саме ці можливості презентацій доцільно використовувати при складанні підсумкових тестових контролів. Ще ширші перспективи відкриваються за використання мультимедійних презентацій під час підготовки студентів до ліцензованого іспиту «Крок-2. Стоматологія». При виникненні ситуації утруднення сприйняття змісту завдання є можливість повернутися до потрібного слайда для уточнення або роз'яснення, а показ на екрані правильної відповіді сприяє кращому запам'ятовуванню.

Створені на кафедрах стоматологічного профілю відеофільми (із демонстрацією основних етапів обстеження тематичних пацієнтів, проведення терапевтичних маніпуляцій та оперативних втручань у щелепно-лицевій ділянці тощо), які широко використовуються під час лекцій та практичних занять, роблять наочнішим процес викладання, створюють необхідні передумови для формування в студентів відповідних практичних навичок.

Однак комп'ютерні технології не можуть повністю розв'язати проблему ефективності та якості навчального процесу. Необхідно не забувати, що ніяка новітня електронна машина не замінить кваліфікованого педагога, викладача, вченого. Тому в процесі навчання слід поєднувати різні методи і форми організації пізнавальної діяльності студентів. Так, активізація засвоєння матеріалу під час проведення

сучасної лекції, безумовно, має досягатися налагодженням постійного зв'язку між викладачем і студентами. Регулярне звертання лектора до аудиторії з проблемними запитаннями, прохання навести в домі приклади клінічних випадків, які б ілюстрували теоретичні положення, можуть перетворити традиційну лекцію в напружений інтерактивний процес пошуку розв'язання актуальної проблеми спільними зусиллями викладача і студентів. На таких лекціях слухачі перебувають у постійному процесі «співмислення» з лектором, а знання, засвоєні таким чином, стають справжнім надбанням студентів, краще запам'ятовуються і легко актуалізуються.

Ще ширші можливості для впровадження новаторських ідей у навчальну діяльність надають практичні заняття. Абсолютно неприйнятною, на нашу думку, є «репетиторська» модель проведення заняття, що розглядає в ролі провідної мети збільшення обсягу емпіричної інформації. Теоретичні знання, отримані студентом у ході інтенсивного «натаскування», без достатньої внутрішньої мотивації і не підкріплені практикою, швидко забуваються. При цьому широка ерудиція майбутнього спеціаліста не може замінити його здатність до встановлення добрих відносин із хворим та вміння отримувати необхідну інформацію в ході збору анамнезу та під час обстеження пацієнта [4]. Тому потрібно якомога раніше залучати студентів до безпосередньої участі в курації пацієнтів із заповненням амбулаторних медичних карток та веденням історій хвороби.

Як доводить досвід, періодично практичні заняття доцільно проводити нетрадиційно (у формі групових дискусій та ділових ігор тощо). Подібне проведення заняття може значно підвищити зацікавленість та активність студентів, що позитивно позначається на рівні засвоєння ними навчального матеріалу. Адже саме в цьому випадку студенти вчаться виробляти і висловлювати власну думку, доводити свою точку зору.

Безперечно, особливо значення для підвищення ефективності навчальної діяльності набуває самостійна робота студентів, яка має реалізовуватись як під час аудиторних занять, так і в позанавчальний час. Її ефективність, як свідчить досвід кафедр стоматологічного профілю, залежить від багатьох чинників. Так, необхідною умовою організації плідної самостійної роботи студентів є кваліфікований підбір викладачами підручників, навчальних посібників і особливо розробка відповідних методичних рекомендацій, у яких привертається увага студентів до найважливіших аспектів теми, ставляться проблемні питання та визначаються індивідуальні завдання. Самостійна робота має базуватися на індивідуально-орієнтованому підході. Він передбачає розробку завдань різних рівнів складності, враховуючи індивідуальні особливості різних груп студентів при складанні навчальних завдань, створення позитивного емоційного середовища на заняттях, поєднання групових та індивідуальних форм роботи студентів, надання консультативної допомоги з урахуванням рівня підготовленості студентів тощо.

Важливою складовою професійної підготовки майбутніх фахівців на кафедрах стоматологічного профілю є також студентська науково-дослідна робота. Вона передбачає навчання студентів методології та методиці дослідження, систематичну участь у дослідницькій діяльності, оволодіння творчим підходом до розв'язання наукових проблем. Її організація має виходити з принципу єдності цілей, форм і методів навчальної, наукової і виховної роботи, що реалізуються в аудиторний та позааудиторний час [3].

Основними завданнями науково-дослідної роботи студентів є розвиток творчого й аналітичного мислення, розширення наукового кругозору; прищеплення стійких навичок самостійного наукового пошуку; підвищення якості засвоєння знань; вироблення вміння застосовувати теоретичні знання і сучасні методи наукових досліджень у практичній діяльності. У процесі науково-дослідної роботи студенти опановують науковим методом мислення, пізнання, поглиблено і творчо засвоюють програмний матеріал із різних дисциплін, заглиблюються в проблеми медичної науки і практики.

Спілкування зі студентами-науковцями потребує від викладача певних навичок і вмінь: уміння слухати і говорити, давати пораду, впливати на вихованців особистим науковим досвідом, управляти науковою діяльністю студентів, активізувати їхню думку, мислення в процесі наукової діяльності, допомагати аналізувати факти, приймати рішення тощо [6].

Отже, активна позиція викладача і студента в процесі інноваційного навчання дозволяє не тільки підвищити якість навчання внаслідок глибокого засвоєння майбутнім фахівцем основ діагностики, лікування і профілактики захворювань, а й сформувати культуру інтелектуальної праці студентів, їхню самостійність, змінити ціннісні орієнтації і мотиваційні настанови як студентів, так і викладачів.

Список використаної літератури

1. Висмонт Ф. И. Вопросы медицинской этики и их значимость в формировании будущего врача / Ф. И. Висмонт // Материалы Росс.-Белор. научн.-теор. конф. «Становление сознания специалиста: междисциплинарный диалог». — Киров, 2003. — С. 559 — 561.
2. Иванов Ю. Особенности та переваги інтерактивних форм навчання / Ю. Иванов // Якість вищої освіти: інтерактивні методи спільної навчальної діяльності викладачів і студентів : матеріали XXXII міжнар. наук.-метод. конф., 29-30 берез. 2007 р. — Ч. I. — Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2007. — С. 145.
3. Матоліч У. Д. Формування науково-дослідної роботи студентів в умовах входження України в Європейський освітній простір на основі Болонської конвенції / У. Д. Матоліч, В. В. Федько, Л. Є. Лаповець // Медична освіта. — 2013. — № 3. — С. 64 — 66.
4. Руз Д. Искусство презентации / Д. Руз. — М., 2006. — С. 382 — 384.

5. Старинська О. Розвиток інтелектуальної ініціативи засобами інтерактивного навчання / О. Старинська // Рідна школа. — 2006. — № 6. — С. 40.
6. Чуйко О. В. Психологічна підготовка викладачів до діяльності в умовах інноваційної освіти / О. В. Чуйко // Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти : матеріали третіх Ірпінських міжнар. наук.-пед. читань. — Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2005. — С. 493.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ІЗ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Іленко Н.М., Марченко А.В., Ніколішина Е.В., Іленко Н.В.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Окреслено шляхи вдосконалення практичних навичок із терапевтичної стоматології. Показано, що написання академічної історії хвороби — це плідна, творчо-аналітична робота, яка є логічним завершенням сформованих під час практичних занять навичок студентів.

Ключові слова: якість освіти, вміння, навичка, навчальна історія хвороби.

Упроваджена в медичній освіті України кредитно-модульна система навчання спрямована на підвищення якості освіти шляхом засвоєння студентами терапевтичних знань і кваліфікаційних навичок, які відповідають сучасним потребам. Провідна мета сучасного освітнього процесу — підготовка кваліфікованого спеціаліста, який має сучасні теоретичні знання, достатній рівень практичних умінь і навичок, а також здатність та бажання самовдосконалюватися. З огляду на це головним завданням викладання терапевтичної стоматології є розвиток у студентів клінічного мислення, що досягається синтезом глибоких теоретичних знань, практичних навичок і клінічного досвіду [1].

Для досягнення максимальної оптимізації та вдосконалення навчання студентів-п'ятикурсників на кафедрі терапевтичної стоматології діє відпрацьована система правил проведення практичного заняття, яка відповідно до сучасних вимог охоплює контроль знань студентів за допомогою тестів і ситуаційних задач та розбір теоретичних питань. Обговорюються різні аспекти етіології, патогенезу, клінічні прояви, можливості діагностики, диференційована діагностика, лікування і профілактика різних хвороб слизової оболонки порожнини рота, хвороб тканин пародонта, каріозних і некаріозних уражень зубів.

Важливою складовою практичного заняття є формування в студентів професійних умінь і навичок. Така мета досягається завдяки роботі зі стоматологічними пацієнтами. Студенти мають можливість провести клінічне обстеження хворого, проаналізувати отримані результати безпосередньо біля стоматологічного крісла, що надзвичайно важливо в підготовці лікаря.

В умовах реального стоматологічного прийому студенти працюють із хворим на всіх етапах діагностичного процесу та планують лікувально-профілактичні заходи в кожній конкретній ситуації. Проведення суб'єктивних та об'єктивних методів обстеження, встановлення попереднього діагнозу, відбір, виконання й аналіз результатів додаткових методів обстеження, застосування диференційовано-діагностичного підходу, встановлення остаточного діагнозу та розробка лікувально-профілактичного комплексу заходів для пацієнта не лише допомагають майбутнім лікарям-стоматологам формувати клінічне мислення, узагальнювати і систематизувати свої теоретичні знання, а і створюють умови для становлення в студентів психоемоційних налаштувань практикуючого лікаря-стоматолога [2].

Сформовані навички студент має змогу максимально реалізувати та вдосконалити в навчальному процесі при написанні академічної історії хвороби. Саме така форма творчо-аналітичної роботи над певною клінічною ситуацією відіграє провідну роль у засвоєнні матеріалу.

Студент-куратор стоматологічного пацієнта має самостійно (під контролем викладача) вирішити основне лікувально-практичне завдання в обстежуваного хворого — правильно встановити попередній діагноз, розробити план додаткового обстеження та лікування так, як це робить лікар. Усі етапи обстеження і лікування студент-куратор має супроводжувати правильним заповненням медичної карти стоматологічного пацієнта (форма 043-у).

На її основі, а також керуючись засвоєними знаннями і клінічним мисленням, обов'язковим етапом навчання студента випускного курсу в IX семестрі стає підготовка академічної історії хвороби. Академічна історія хвороби відображає вміння студента послідовно вивчати всі відомості про хворого, правильно аргументувати і формулювати діагноз, проводити обґрунтовану диференційовану діагностику, логічно встановлювати остаточний діагноз, призначати сучасне лікування, яке відповідає протоколам надання стоматологічної допомоги, встановлювати можливий прогноз захворювання [3].

Спочатку студент має детально зібрати скарги, вивчити анамнез хвороби та життя, особисто провести в повному обсязі клінічне обстеження пацієнта, сформулювати діагностичну гіпотезу і план додаткових методів обстеження. Після аналізу отриманих даних і трансформування їх у клінічний діагноз майбутній лікар-стоматолог проводить поглиблену та детальну диференційовану діагностику, формує клінічний діагноз та складає план лікування з обов'язковим виписуванням рецептури лікарських засобів, показаних стоматологічному пацієнту. Потім куратор оцінює ефективність призначених лікуваль-